

Forskrift om rammeplan for lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1–13

Hjemmel: Fastsatt av Kunnskapsdepartementet 4. juni 2020 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) § 3-2 annet ledd.
Endret ved forskrift 11 jan 2022 nr. 87 (i kraft 12 jan 2022).

§ 1. Virkeområde og formål

- (1) Forskriften gjelder for universiteter og høyskoler som gir lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1–13, og som er akkreditert etter lov om universiteter og høyskoler § 1-2 og § 3-1 og § 3-2, annet ledd.
- (2) Lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1–13 er en mastergradsutdanning som skal kvalifisere for ansettelse i undervisningsstilling i grunnskolen og den videregående opplæringen, i henhold til lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova) § 10-1. Utdanningen er også relevant for folkehøyskolen, kulturskolen og det frivillige kulturlivet. Fagvalg og innretning har betydning for hvilket trinn kandidaten kan ansettes på.
- (3) Forskriftens formål er å sikre at utdanningsinstitusjonene tilbyr en integrert og profesjonsrettet lærerutdanning av høy kvalitet, i praktiske og estetiske fag. Utdanningen skal fremme kvalitet i opplæring i skole og kulturskole. Kjernen i utdanningen er de praktiske og estetiske fagenes vitenskapsfag og kunnskaps- og ferdighetsområder. Utdanningen skal bygge på forskning og erfaringsbasert kunnskap og ha helhet og sammenheng mellom fag, profesjonsfag og praksis. Navnet på utdanningen er Lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1–13, tilføyd navn på masterfaget. Masterfaget i utdanningen (fag I) skal være ett av følgende fag: (a) dans, (b) design, kunst og håndverk, (c) drama og teater, (d) kroppsøving og idrettsfag, (e) mat og helse eller (f) musikk. Fag II skal være undervisningsfag med læreplan i grunnopplæringen. Et eventuelt fag III er et undervisningsfag som fag II, eller spesialpedagogikk. Det skal være et nært samspill med profesjonsfeltet og det samfunnet skolen er en del av, inkludert aktører i kunst- og kulturfeltet. Utdanningen skal gi internasjonale perspektiver, sette lærerprofesjonen og de praktiske og estetiske fagene inn i en historisk, kulturell og samfunnsmessig sammenheng, og bidra til kritisk refleksjon, skaperglede og en profesjonsforståelse som ivaretar praktiske og estetiske læringsprosesser. Utdanningen skal bygge på opplæringsloven og gjeldende læreplanverk for grunnopplæringen.
- (4) Lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1–13 skal kvalifisere for profesjonsutøvelse og for videre studier på ph.d.-nivå. Utdanningen skal gi et profesjonsetisk grunnlag bygget på likestilling, mangfold og inkludering. Dette bidrar

til å ruste for kontinuerlig profesjonell utvikling som kvalifiserer studentene til å bidra i videreutvikling av skolen som en institusjon for danning og læring i et demokratisk og mangfoldig samfunn. Utdanningen skal ha et særlig fokus på de praktiske og estetiske dimensjonenes betydning i barne- og ungdomskultur, og skal ha et særlig ansvar for barn og unges utvikling, læring og identitetsdanning knyttet til praktiske og estetiske uttrykksformer. Utdanningen skal bidra til at kandidatene får en kompetanse som fremmer helhet, sammenheng og progresjon i de praktiske og estetiske fagene i hele grunnopplæringen (trinn 1–13).

- (5) Lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1–13 skal kvalifisere til å ivareta opplæring om samiske forhold, herunder kjennskap til den statusen urfolk har internasjonalt, og samiske barn og ungdoms rett til opplæring i tråd med opplæringsloven og gjeldende læreplanverk. Utdanningen skal i tillegg kvalifisere til å ta i bruk elementer fra samisk kultur, spesielt i de praktiske og estetiske fagene.

§ 2. Læringsutbytte

- (1) Læringsutbyttebeskrivelsene skal være i tråd med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, nivå 7 (syklus 2, mastergrad).
- (2) Kandidaten skal etter fullført lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1–13 ha følgende samlede læringsutbytte:

Kunnskap

Kandidaten

- har avansert kunnskap og profesjonsfaglig kunnskap i masterfaget og bred profesjonsrettet kunnskap i øvrige fag i utdanningen
- har spesialisert innsikt i et avgrenset fagområde (masteroppgaven) og inngående kunnskap om forskningsmetode og -etikk, og om profesjonsrelevant forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid
- har bred kunnskap om de praktiske og estetiske fagenes egenart og historie, om hvordan den digitale utviklingen påvirker deres innhold og arbeidsmåter, og om fagenes betydning for barn og unge i et livsløpsperspektiv
- har kunnskap om lærerprofesjonen, om utviklingen av skolen som organisasjon, fagene som skole-, kultur- og forskningsfag, og bred forståelse av skolens mandat og verdigrunnlag
- har inngående kunnskap om læringsteori og barn og unges utvikling, danning og læring i ulike sosiale, språklige og kulturelle kontekster, spesielt knyttet til de praktiske og estetiske fagenes praksiser
- har inngående kunnskap om klasseledelse, hva som skal til for å fremme et godt læringsmiljø og hva som fremmer læring spesielt i de praktiske og estetiske fagene
- har kunnskap om gjeldende lov- og planverk for grunnopplæringen, og om overgangen fra barnehage til barnetrinn, fra barnetrinn til ungdomstrinn og fra ungdomstrinn til videregående opplæring

- har kunnskap om barn og unge i vanskelige livssituasjoner, herunder kunnskap om mobbing, vold og seksuelle overgrep mot barn og unge, om barn og unges rettigheter i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv og om hvordan sette i gang nødvendige tiltak etter gjeldende lovverk.

Ferdigheter

Kandidaten

- kan anvende ulike uttrykk, former og teknikker i praktisk, utøvende og skapende arbeid og har spesialiserte ferdigheter i masterfaget
- kan gjennomføre et selvstendig og avgrenset profesjonsrettet forskningsarbeid eller kunstnerisk utviklingsarbeid (masteroppgaven) som er i tråd med gjeldende forskningsetiske normer
- kan iverksette tidlig innsats og sikre progresjon i elevens faglige utvikling, og arbeide med de grunnleggende ferdighetene på fagenes premisser
- kan alene og sammen med andre planlegge, vurdere og gjennomføre undervisning for elever med ulike behov, basert på nasjonal og internasjonal forskning, profesjonsfaglig erfaringskunnskap og gjeldende læreplaner og andre styringsdokumenter
- kan analysere, vurdere og dokumentere elevers læring, gi læringsfremmende tilbakemeldinger og bidra til at elever kan reflektere over egen læring og utvikling
- kan analysere og vurdere risiko i opplæringen og gjennomføre opplæringen slik at sikkerhet, helse og miljø ivaretas
- kan anvende profesjonsfaglig digital kompetanse i kreativt arbeid, læringsprosesser, dokumentasjon og formidling, og gi elevene opplæring i digitale ferdigheter i de aktuelle fagene
- kan identifisere særskilte behov hos barn og unge, herunder tegn på mobbing, seksuelle overgrep og vold, og kan på bakgrunn av faglige vurderinger etablere samarbeid med relevante faginstanser.

Generell kompetanse

Kandidaten

- kan bidra til å styrke skolens arbeid med verdigrunnlaget i overordnet del av læreplanverket og de tre tverrfaglige temaene demokrati og medborgerskap, folkehelse og livsmestring og bærekraftig utvikling
- kan bidra til forståelse av samenes status som urfolk
- kan alene og sammen med andre initiere praktiske, skapende, utforskende og estetiske læringsprosesser, og bidra til å utvikle skolens kollektive praksis
- kan på et avansert nivå drive formidlingsarbeid basert på masterfagets særtrekk, og kan identifisere, vurdere og formidle profesjonsfaglige- og etiske problemstillinger og bidra til å utvikle egen praksis og profesjonsutøvelsen
- kan bidra til dybdelæring, kreativitet, nytenkning og innovasjon
- kan, basert på innsikt i barne- og ungdomskultur, legge til rette for barn og unges kreative utfoldelse som skapende individer

- kan initiere og ivareta et samarbeid mellom skole og hjem, og med arbeids-, samfunns- og kulturliv og andre aktører som er relevante for skolens virksomhet.

§ 3. Struktur og innhold for lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1–13

Utdanningen skal organiseres på en måte som sikrer progresjon og sammenheng mellom de faglige elementene som inngår.

~~(1) Utdanningen skal inneholde:~~

(1) Femårig lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1-13 kvalifiserer for undervisning på trinn 1-13. Utdanningen har et omfang på 300 studiepoeng og består av:

1.–3. studieår:

- minst 90 dager praksis, veiledet, variert og vurdert
  - ~~○ Minst 70 dager skal være i grunnopplæringen, både på grunnskolens barnetrinn og ungdomstrinn og i videregående opplæring. Praksis i kulturskole kan erstatte deler av praksis i grunnopplæringen. Praksisen skal være veiledet og vurdert~~
  - ~~○ 20 dager kan være i eller utenom grunnopplæringen, for eksempel annen opplæring og formidling knyttet til faglig og kulturelt arbeid med barn, unge og voksne. Institusjonen avgjør veilednings- og vurderingsmåter~~
- profesjonsfag 30 studiepoeng
- masterfaget (fag I) 90 studiepoeng
- ~~— FoU oppgave 10 studiepoeng (inngår i profesjonsfaget og masterfaget)~~
- fag II 60 studiepoeng, alternativt fag II 30 studiepoeng og fag III 30 studiepoeng
  - fag II skal være undervisningsfag, profesjonsrettet lærerutdanningsfag, omfatte fagdidaktikk og svare til et skolefag i gjeldende læreplan for grunnopplæringen
  - fag III er undervisningsfag som fag II, eller spesialpedagogikk.

4.–5. studieår:

- minst 40 dager praksis, veiledet, variert og vurdert
  - ~~○ Minst 30 dager skal være i grunnopplæringen, hvorav minst halvparten skal være prosjektbasert. Praksis i kulturskole kan erstatte deler av praksis i grunnopplæringen. Praksisen skal være veiledet og vurdert~~
  - ~~○ 10 dager kan være i eller utenom grunnopplæringen. Institusjonen avgjør veilednings- og vurderingsmåter~~
- profesjonsfag minimum 30 studiepoeng
- masteroppgaven 30–60 studiepoeng
  - masterfaget (fag I) 15–45 studiepoeng avhengig av masteroppgavens omfang
  - ~~○ vitenskapsteori og metode minimum 15 studiepoeng (inngår i profesjonsfaget og masterfaget)~~
- 15 studiepoeng styrking av profesjonsfaget, masterfaget (fag I) eller fag II (om dette faget er på 60 studiepoeng)

Rammeplanutvalgets forslag 15. mars 2023, korrigert av rammeplanutvalget 17. april 2023
Forskrift om rammeplan for lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1–13

Masterfaget (fag I), profesjonsfaget og praksis skal omfatte hele grunnopplæringen, trinn 1–13. Fag II kan rettes mot hele grunnopplæringen eller deler av denne. Fag III skal vanligvis være rettet mot grunnskolen.

- (2) Praksisstudiet skal bestå av 130 dager veiledet, variert og vurdert praksis skal fordeles over minst fire år. Praksis skal og være en integrert del av fagene i utdanningen. Praksisstudiet skal fordeles med minst 90 dager i løpet av de tre første årene og minst 40 dager i løpet av de to siste årene. Minst 100 dager skal være i grunnopplæringen, både på grunnskolens barnetrinn, ungdomstrinn og i videregående opplæring. Praksis i kulturskole kan erstatte deler av praksis i grunnopplæringen. Inntil 30 dager kan legges til andre relevante praksisarenaer. Overganger i utdanningsløpet bør være en del av praksisstudiet. Praksisstudiet skal være tilpasset studentenes fagvalg og bidra til at studentene utvikler evnen til å utforske, reflektere over og utvikle egen profesjonsutøvelse. Det skal være progresjon i praksisstudiet, fra observasjon og analyse ved starten av utdanningen til det å kunne videreutvikle erfarings- og forskningsbaserte undervisningspraksiser i den siste delen av utdanningen.
- (3) Det skal inngå fagdidaktikk i masterfaget (fag I) og i fag II og fag III. Fagdidaktikken skal formuleres som læringsutbyttebeskrivelser og ta utgangspunkt i fagets egenart og faget som undervisningsfag.
- (4) Profesjonsfaget skal særlig ivareta sammenhengen mellom praktiske og estetiske fagområder, pedagogikk, fagdidaktikk og praksis. Profesjonsfaget skal danne den lærerfaglige plattformen i utdanningen, være praktisk rettet, være et verdi- og dannelsesfag og gi kandidaten identitet som lærer i skolen. Profesjonsfaget skal bidra til kunnskap om mangfoldet i elevenes bakgrunn og faglige forutsetninger, og bidra til at studentene utvikler kompetanse om barn og ungdoms utvikling og læring og om barne- og ungdomskultur.
- (5) Temaet vitenskapsteori og vitenskapelig metode skal introduseres tidlig i studiet. Det skal være progresjon i temaet gjennom utdanningen og temaet skal være knyttet til både profesjonsfaget og undervisningsfagene.
- (6) I syklus 1 løpet av de første tre årene skal det studentene skrives en profesjonsrettet FoU-oppgave, som kombinerer fag I og profesjonsfag. Oppgaven kan også innbefatte fag II. Oppgaven må være bestått før studenten kan begynne på masteroppgaven. FoU-oppgaven skal være på minimum 10 studiepoeng og tematisere problemstillinger knyttet til de praktiske og estetiske fagenes egenart, kunnskapsgrunnlag, historikk, praktiske og estetiske prosesser, og/eller verdigrunnlag. Hensikten er å se flere av de praktiske og estetiske fagene i sammenheng. Oppgaven må være bestått før studenten kan begynne på masteroppgaven.
- (7) Masteroppgaven tar utgangspunkt i masterfaget (fag I) og skal være et profesjonsrettet og praksisorientert forskningsarbeid. Den skal ha innslag av praktisk skapende og/eller utøvende virksomhet.

- (8) ~~Lærerutdanningsinstitusjonene skal legge til rette for at studentene får et internasjonalt perspektiv i studiet og lærerarbeidet. Institusjonene skal også legge til rette for at studentene kan ta deler av utdanningen i utlandet og skal fastsette vilkår for at studentene kan få godkjent oppholdet, ev. inkludert praksis, som del av studiet.~~
- (8) Studenter som velger matematikk som fag II eller III, må møte krav om minimum karakter 4,0 i fellesfaget matematikk (224 timer). Karakterkravet i matematikk gjelder ikke for studenter som kan dokumentere bestått programfag i matematikk med et omfang på minst 140 timer eller tilsvarende.

§ 4. Nasjonale retningslinjer og studieplan

- (1) ~~Det skal er utarbeidet nasjonale retningslinjer for lærerutdanningen i praktiske og estetiske fag for trinn 1-13. Retningslinjene skal være førende for institusjonenes arbeid med lærerutdanningen. Det skal åpnes for et spenn mellom retningslinjene og det lokale planverket, med rom for nyskaping og institusjonell tilpasning.~~
- (2) Med utgangspunkt i forskriften og nasjonale retningslinjer skal den enkelte institusjon utarbeide studieplaner som beskriver hvordan institusjonen legger til rette for en integrert lærerutdanningen i praktiske og estetiske fag for trinn 1–13 på masternivå med helhet og sammenheng.
- (3) Studieplanen skal ha inneholde bestemmelser om faglig innhold, herunder inkludert samiske emner og tverrfaglighet, praksisopplæring, organisering, undervisnings- og læringsformer arbeidsformer, og vurderingsordninger og internasjonalisering. Planen skal beskrive hvordan institusjonens utdanningsprogram legger til rette for progresjon i profesjonsretting, praksis, oppbygging av studentenes FoU-kompetanse og utvikling av deres kommunikasjonsferdigheter. Studieplanen skal også beskrive hvordan internasjonalisering og digital kompetanse er innarbeidet, og hvordan arbeid med tverrfaglige emner inngår i oppbyggingen av programmet. Studieplanen skal vedtas av institusjonens styre skal vedta studieplanen.

§ 5. Bestemmelser om godskriving og fritak

- (1) Eksamen eller prøve som ikke er avlagt etter denne rammeplanen, kan gi grunnlag for godskriving eller fritak, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-5.
- (2) Fritak skal føres på vitnemålet.
- (3) Utdanning som kan gi grunnlag for fritak, må bestå av relevante fag som tilsvarer de fag som tilbys i lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1–13, og skal omfatte fagdidaktikk og praksis.

§ 6. Ikrafttredelse og overgangsregler

Forskriften trer i kraft 4. juni 2020. Institusjonene kan selv velge om de vil følge denne forskriften fra høsten 2021. Fra høsten 2023 må alle institusjoner som vil tilby lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1–13, følge denne forskriften.

Studenter som følger tidligere rammeplan, har rett til å avlegge eksamen inntil 31. desember 2028. Fra dette tidspunkt oppheves forskrift 18. mars 2013 nr. 290 om rammeplan for treårige faglærerutdanninger i praktiske og estetiske fag.